

Slægts – Tidende

for
Trekantområdet

Udgiwet af Trekantområdets Slægtshistoriske Forening

Nr.: 15

April

Sæson 2008/09

Bestyrelse

- Formand:** Jesper Ratjen, Majvænget 66, 6000 Kolding
☎ 7551 8063, e-mail: j.ratjen@stofanet.dk
- Næstformand, bladudvalg:** Jens Bundesen, Castorvænget 23, 7000 Fredericia
☎ 74680641, e-mail: bundesen@mediebasen.dk
- Kasserer, redaktør og Webmaster:** Kjeld Buhl, Fuglsangparken 41, 7000 Fredericia
☎ 7592 9256, e-mail: kjeld.buhl@profibermail.dk
- Sekretær: bladudvalg:** Leif Horsmark, Tunøvænget 13, 5500 Middelfart
☎ 6441 4456, e-mail: Leif.Horsmark@stofanet.dk
- Bibliotekar:** Ruth Buhl, Fuglsangparken 41, 7000 Fredericia
☎ 7592 9256, e-mail: ruth.buhl@profibermail.dk
- Forlystelsesråd, bladudvalg:** Vita Horsmark, Tunøvænget 13, 5500 Middelfart.
☎ 6441 4456, e-mail: horsmark1@stofanet.dk
- Suppleant (Moccamester)** Tommy Hansen, Islandsvej 14, 5500 Middelfart
☎ 6441 4977. Mobil 2255 4824
- Suppleant (ass. Moccamester)** Laila Køngerskov, Castorvænget 6, 7000 Fredericia
☎ 7592 8338, e-mail: laito@profibermail.dk

Møder afholdes den 2. mandag i månederne september-april og ofte i samarbejde med Fredericia Folkeuniversitet (FU). De begynder kl. 19.15 og afholdes på LOKALHISTORISK ARKIV, Frederik IIIs Vej 6, Fredericia. Mødelokalet er åbent fra kl. 18.30, således at der er lejlighed til slægtssnak og til at benytte foreningens bibliotek. Møderne indledes med ”medlemmernes 10 minutter”, hvor der kan fortælles om gode oplevelser, givtige kilder, læses op, gives tips o.s.v. . Udlån fra foreningens bibliotek sker i forbindelse med møderne. I forbindelse med møderne vil der altid være hjælp at hente til tydning af gotisk skrift eller ideer til at komme videre. Kaffe/te ”ad libitum” 5 kr..

Medlemskab (incl. abonnement på ”Slægts - Tidende” og ”Slægten”)
pr. år 190,- kr. – par 260,- kr. GÆSTER ER VELKOMNE. Gæstebilletter à 35 kr.
pr. foredrag.

<http://www.trekanten.webbyen.dk>

Sensommerudflugten fastsat til lørdag den 22. august 2009

Man sidder og læser så meget ...

(fra foreningens bibliotek)

En af sidegevinsteme ved slægtsforskning er de mange ting man mere eller mindre tilfældigt støder på og derved får indblik i, når man pløjer sig igennem faglitteratur for at belyse forfædrenes levevilkår, f.eks:

Sådan var det altså allerede dengang (1826) i Vejle amt:

"Den overdrevne Abekatte-Kjærlighed, de lavere Classer bære for deres Børn, er Skyld i, at Tjenestefolkene i Almindelighed ere meget slet opdragne, fulde af Luner, Prætentioner og Gjenstridighed. Især ere Pigerne fulde af Løgn, og ikke sjældent utroe. De unge Tjenestefolk af begge Kjøn som oftest meget uvidende i de Færdigheder, man kunde forde af dem, og dog i høj Grad opblæste, ubehøvlede og impertinente. Det er først naar de have tjent en 5 til 6 Aar, og Karlene staaet et Par Aar i Garnison, at man nogenlunde kommer tilrette med dem." skriver Landvæsens-Commissær Carl Dalgas (født 1787 i Fredericia; død 1870) i: "Bidrag til Kundskab om de danske Provindsers nærværende Tilstand. Veile Amt" 1826, s.203f (Bog nr. 514 i vores bibliotek).

Et noget venligere billede fra Vejle amt i 1808 giver:

Landøkonom G. Begtrup (født 1769 ved Ebeltoft; død 1849) i sin "Beskrivelse over Agerdyrkingens Tilstand i Danmark", 1808 Bd.I, Nørrejylland i afsnittet om Vejle Amt, s. 240f: (Bog nr. 53 i vores bibliotek) § 13. Kultur i Bondestanden. I Egnen mellem Colding og Fredericia hersker i Bondestanden mere udvortes Luxus, end mellem Veile og Fredericia, omendskjøndt deres velstand er nok omtrent eens. Disse velhavende Selveiere have og i deres hele udvortes mere Kultur, og have fundet Smag for saadanne Gjenstande, hvorpaa det mere kultiverede Menneske sætter Værd. De boe ikke allene godt og rummeligt, men forene og Smag med Beqvemmelighed. De have ei blot gode Heste, men og Messingtøi, Holsteenske Vogne og enkelte med Kalesche paa. De sende deres Døttre til Kjøbstederne for at lære at sye, og andre Netheder, holde Dansemester til dem om Vinteren, give mellem sig smaa Baller, beværte med Viin, Kaffe og The, klæde sig i Fabrikvare, forstaae godt at skrive og læse m.v. De kjende med et Ord et forfinet Livs Behageligheder, men holde vel strengt over deres Begreber om udvortes Agtelse og eget Værd. Den formuende Gaardmands Sønner og Døttre tjene ikke. Sønnerne blive hjemme paa Gaarden, indtil de kan ved et godt Gifter-maal selv faae Gaard. Er Faderen saa formuende, at han kan give sine Døttre en Arv eller Medgift fra 600 - 1000 Rd. og derover, tjene Døttrene ikke, og de kan vente at blive gifte med Gaardmænd. Kan Pigen kun vente 2 - 4 - 500 Rd. i Arv tager hun ud at tjene i Kjøbstaden, og gifter en Borger der. Ligeledes tjene de mindre formuende Gaardmands Sønner i Kjøbstederne, og nedsætte sig som Avlsmænd og Brændeviinsmænd der." (Se teksten på næste side)

Den overdrevene Afskatte: Kjerlighed, de lavere Classer bære for deres Børn, er Skjeld i, at Hensfolkene i Almindelighed ere meget slet opdragne, fulde af Luner, Præventioner og Gjenstridighed. Især ere Pigerne fulde af Lagn, og ikke seldvent utro. De unge Hensfolk af begge Køn som oftest meget uvidende i de Færdigheder, man kunde fordr af dem, og dog i høi Grad opblæste, ubehøvede og impertinente. Det er først naar de have tjent en 5 til 6 Aar, og Karlene staaet et Par Aar i Garnison, at man nogenlunde kommer tilrette med dem.

I Egnen mellem Colbing og Fredericia hersker i Bøndestanden mere udbortes Luxus, end mellem Weile og Fredericia, omendstøndt deres Velstand er nok omtrent eens. Disse velhavende Selvelere have og i deres hele udbortes mere Kultur, og have fundet Smag for saadanne Gjenstande, hvorpaa det mere kultiverede Menneſte sætter Værd. De bae ikke allene godt og rummeligt, men forene og Smag med Bequemmelighed. De have ei blot gode Heste, men og Meesingtei, Holsteenske Vogne og enkelte med Kalesche paa. De sende deres Døttre til Kjøbstæderne for at lære at sye, og andre Netheder, holde Dansemesler til dem om Vinteren, give mellem sig smaa Baller, bevarte med Wiin, Kaffe og The, klæde sig i Fabrikvare, forstaaet godt at skrive og læse m. v. De kjende med et Ord et forfinet Livs Behageligheder, men holde vel strengt over deres Begreber om udbortes Agtelse og eget Værd. Den formuende Gaardmands Sønner og Døttre tjene ikke. Sønnerne blive hjemme paa Gaarden, indtil de kan ved et godt Giftermaal selv faae Gaard. Et Faberren faa formuende, at han kan give sine Døttre en Arv eller Medgiot fra 600-1000 Rd. og derover, tjene Døttrene ikke, og de kan vente at blive glatte med Gaardmand. Kan Pigen kun vente 2-4-500 Rd. i Arv tager hun ud at tjene i Kjøbstæden, og gifter en Borger der. ligeledes tjene de mindre formuende Gaardmands Sønner i Kjøbstæderne, og nedsette sig som Avlsmand og Brændeviinsmand der.

Seneste nyt

Bestyrelsen planlægger en sensommerudflugt til og omkring den gamle grænse lørdag den 22. August 2009. Mere herom sammen med Slægten i juni måned.

Generalforsamling mandag den 9. marts 2009

Dirigent
Karsten Thomsen

DAGSORDEN

1. Valg af ordstyrer

Karsten Thomsen valgt.

2. Formandens beretning (Gengives efterfølgende)

Formandens beretning godkendt.

3. Gennemgang af regnskabet 2008 og budget 2009

Kassereren gennemgik det omdelte regnskab og budget. Godkendt.

4. Fastsættelse af kontigent

Kontingent vedtaget uændret:

Medlemskab: 190 kr. – par 260 kr.

Gæstebillet: 35 kr.

5. Valg til bestyrelsen

Leif Horsmark og Jesper Ratjen genvalgt.

Nyvalgt blev **Jens Bundesen** og **Vita Horsmark** (Sidstnævnte for 1 år).

Bestyrelsen konstituerer sig selv.

6. Valg af suppleanter

Tommy Hansen og Laila Køngerskov genvalgt.

7. Valg af revisor

John W. Rasmussen genvalgt.

8. Valg af revisorsuppleant

Gudmund Bornemann Madsen genvalgt.

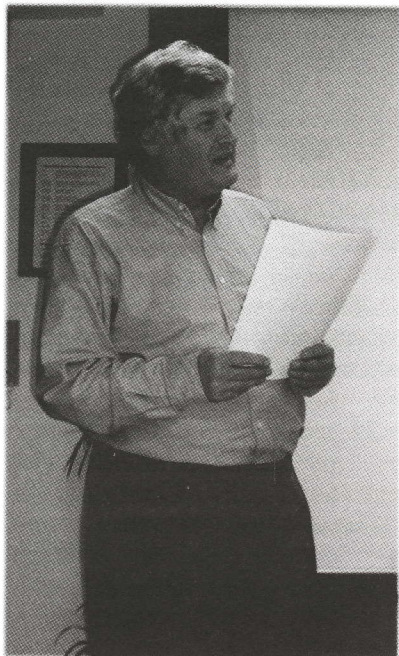
9. Indkomne forslag.

Ingen.

10. Eventuelt.

Kristian Hald fremsatte bemærkninger om, hvor svært det er at høre foredragsholdere på nederste række, og bad bestyrelsen overveje hvad der kunne gøres herved. **Jørgen Peder Clausager** oplyste, at arkivet er i færd med at søge midler til at få etableret et teleslynge- og højtaleranlæg. Leif Horsmark bad bestyrelsen overveje at støtte et sådan projekt økonomisk.

Formandens beretning for sæsonen 2008 - 2009

Medlemstallet

Medlemstallet er steget ret pænt; fra 114 sidste år til 124 nu.

Ikke overraskende er det Fredericia og omegn som dominerer i medlemsrepræsentationen, - men dog kun med 2/3, idet en sjettedel kommer fra Fyn. 6-7 medlemmer kommer fra henholdsvis Vejle og Kolding. Dertil har vi et par Københavnske medlemmer.

Vi må tage det pæne og **stabile medlemstal** til indtægt for, at der er **interesse for vores fælles hobby** og at foreningens arrangementer ikke findes ligegyldige. Vi må dog have et vågent øje for, at vores tilbud i så høj grad som mulig skal imødekomme medlemmernes ønsker. Bestyrelsen hører meget gerne ønsker fra medlemmerne. **Savner I noget? - Så lad os høre!**

Mødeaftener

Vores kerneydelse er de **8 faste mødeaftener** pr. sæson. Den 2. mandag i måneder-ne september – april. Foruden generalforsamlingen i marts har vi 7 foredrags-aftener, hvoraf de 6 har været med Folkeuniversitets-foredragsholdere. Den 7. prøver vi at klare "internt".

Vi må sige, at **fremmødet** til vores foredrag har været pænt. Typisk har vi været omk. 40 til møderne. Jeg håber, at I har været tilfredse med sæsonens foredrags-emner. **Kommentarer og ønsker høres gerne bagefter!**

Medlemmernes 10 min.

Foredragsmøderne søges indledt med **medlemmernes 10 min.**, hvor fund, oplevelser, ideer og overvejelser lægges frem på en stilfærdig og engagerende måde. Jeg vil gerne på alles vegne takke indlægsholderne (nævnt i alfabetisk rækkefølge): **Ester Nørreskov, Kjeld Buhl, Karsten Thomsen, Laila Køngerskov, Svend-Erik Hansen** og selv har jeg også været på et par gange. **Tak til alle!**

Slægtstema-aftener

Foredragsaftenerne har vi for **4. gang** suppleret med en efterårssession med **5 slægtstema-aftener** med varierende emner: 1) Praktisk opfølgning af foredraget: At lave slægtsbog (John Rasmussen); 2) Brug aviser i slægtsforskningen (Jesper Ratjen); 3) Gotisk skrift (Ester Nørrelykke); 4) Daisy. Statens arkivers søgeprogram (Henning Karlby); 5) Læg slægtsoplysninger i regneark (Henning Karlby); **Tak til oplægsholderne!**

Ideen med disse tema-aftener er, at medlemmerne efter et oplæg om **en givtig kilde eller metode** bliver præsenteret for et konkret materiale og har **en hel aften**, hvor vi er os selv, **til at studere materialet, stille spørgsmål og evt. få hjælp**. Det er **næppe fordi** vi beder om 10 kr. for kaffe og kopier, at kun en snes medlemmer deltager. Hvis det er fordi emnerne er uinteressante og uvedkommende, er der **bare om at melde sig med ønsker** til temaer. Så vil de blive taget op.

Lejlighed til at stille spørgsmål og få hjælp har man jo også ved foredrags-aftenerne, hvor **mødelokalet åbnes kl. 18.30**.

Sensommerudflugt

Det er blevet en god tradition, synes jeg, at vi arrangerer en sensommerudflugt. I fjor gik turen til **Vester Palsgaard Skovmuseum**. Efter omvisningen gik vi på skovtur til hængesækken på **Troldso** og vendte tilbage til den medbragte kaffe og hjemmebagte kager. Udflugten er fyldigt refereret i septemhernummeret af »Slægts- Tidende« (nr.13). I år havde vi valgt at køre på **sammenskudsbasis i privatbiler**. Både for at billiggøre turen men egentlig afstedkommet af, at vores hidtil benyttede »Freddys Turist«, var ophørt. Privatbiltranssporten fungerede udmærket! **Er det en idé, vi skal fortsætte med? Både 1) sensommerudflugten og 2) privatbiltransporten?**

Arkivernes dag

Vores indsats indskrænkedes sig denne gang til et enkelt arkiv - nemlig her i vores base: »Fredericia Lokalhistoriske Arkiv«. Til gengæld dannede vores plancheudstilling kun baggrund for den aktive indsats. Bestyrelsen v/ **Kjeld og Ruth Buhl** ydede de talrige besøgende med søgning i arkivets kirkebøger og på nettet. Flere af de besøgende har vi efterfølgende haft den glæde at kunne byde velkommen som medlemmer i vores forening.

Besøg på Erhvervsarkivet

En **aften i januar** kørte vi i privatbiler til Erhvervsarkivet i Århus. Efter en **rundvisning** i den smukke bygning og de spændende arkiver var der mulighed for at studere håndbogsamlingen og arkivalier. Desværre forhindrede sygdom flere tilmeldte at deltage.

Slægts- Tidende

Slægts-Tidende kan med næste nummer til april **runde sit 5-års jubilæum**. Ved generalforsamlingen forrige år spurgte vi til tilfredsheden med at modtage bladet. Der var stor tilfredshed, **men kom med ideer til - eller ønsker om - STOF!**

Biblioteket

Bibliotekaren fortæller, at **udlånet** fra vores bibliotek er **meget lille**. Er der nogen til stede her i aften, som ikke kender til vores bibliotek? Bogbestanden er fortsat udvidet, både ved køb og gaver, men er det relevante titler? Jeg synes, at vi har anskaffet gode ting, men som jeg så ofte har sagt: **Kom med forslag til evt anskaffelser!**

TAK

Ordet »Tak« har lydt mange gange i denne beretning, så man vil forstå, at **medlemmernes opbakning** bag vores arrangementer gør det til en **fornøjelse at være Bestyrelse i TSF**.

Bestyrelsesmedlemmerne yder en ivrig og stor indsats, som jeg gerne vil takke mine kollegaer for. Endelig vil jeg **takke vores husvært**, Jørgen Clausager, for både de **dejlige lokaler**, vi får lov til at holde vores møder i men også for den altid **beredvillige hjælpsomhed** vi altid bliver mødt med. Sidst, men ikke mindst:

Tak til medlemmerne, hvis interesse for foreningens arrangementer gør alt til en fornøjelse.

TAK!

Bestyrelsen konstituerede sig som det fremgår af side 2.

Bestyrelsen. Fra venstre øverst ses: Tommy Hansen, Jens Bundesen, Jesper Ratjen, Leif Horsmark og Kjeld Buhl.

Nederst fra venstre: Laila Køngerskov, Ruth Buhl og Vita Horsmark.

Medlemsmøde mandag den 9. februar 2009

Hvor er det spændende at være slægtsforsker.

Her gik vi og troede, at almuen i Danmark i tiden omkring 16-1700 tallet, ikke kunne læse og skrive. Hvad sker der så? Jo, Kjeld Buhl fortalte i medlemmernes 10 min. at han gennem en forskerafhandling, havde læst en historie om en ung tjenestepige, der i 1600 årene, var taget til markedet for at købe en bog. Den oplysning gør, at den opfattelse vi før har haft, nu er væk. Dermed er det ikke sagt, at folket også kunne skrive, det var nok kun de få der kunne det?

Afhandlingen fortalte nemlig, at der var folk, som mod betaling, underviste almuen i at læse, men ikke at skrive. Derfor er det, at vi langt op i 1800 årene, kan støde på udtrykket M F P (med ført pen). Så blev vi så kloge?

Derpå, fortalte formanden for SSF, Gitte Bergendorff Høstbo, Herlev, at "Sådan fandt jeg min svenske slægt".

Gitte Høstbo havde haft det svært med, at komme i gang med at slægtsforske. Der var ingen i familien, der ville fortælle noget om de ældre generationer. Hun måtte altså selv tage affære. Det var noget med det lidt særprægede efternavn Bergendorff som faldt først for, men hvem er i familie med én. Der er mange familier med det efternavn så hvad er det lige man gør? Jo, Gitte satte sig ned og skrev over 1000 breve til nær og fjern, fik svar på omkring 90 % af de sendte breve, en stor oplevelse!

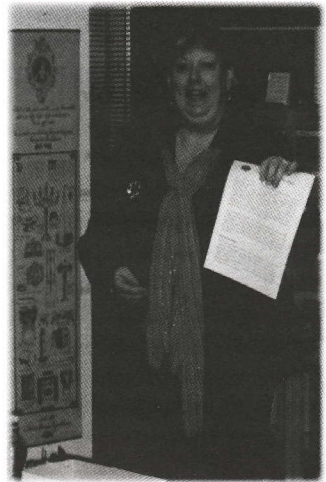
Hele øvelsen udmøntede sig i et familietræf. Der var deltagere fra både Sverige og USA, familien blev vendt og drejet og mange kontakter blev oprettet og venskaber knyttet. Gittes antagelse om, at hun havde svenske gener var rigtig. Familien kom fra de gamle danske områder, så for at komme i gang med at søge på den, satte hun sig ind i det svenske arkivvæsen. Hun startede på biblioteket hvorfra hun fik tilsendt bøger om emnet og så var det bare om at komme i gang.

Ved det omtalte familietræf, havde hun sporet sig ind på et sogn i det svenske. Fødsels- og dåbsbøger, lysning og vielser, døde og begravede, husforhørslander, et værk hvori hele familien er opført og beskrevet i detaljer, det må være noget lig vores folketællinger? Flytningsattesterne blev gået igennem, skifter ligeså samt de militære arkiver.

Rigsarkivet og Krigsarkivet findes begge i Stockholm. På krigsarkivet finder man også "Generalmonster ruller", som vores lægdsruller. Meritfortekninger, med oplysninger om militære udnævnelser og soldaterkontrakter, findes også der. Som herhjemme, findes der rundt i Sverige, arkiver med microkort med kirkelige handlinger osv. Der findes 9 Landsarkiver, fordelt rundt i landet. For at få det fulde udbytte af sine søgninger, skal man kende de rigtige navne og forkortelser for arkivernes navne.

Det svenske rigsarkiv har deres egen hjemmeside, SVAR. På siden finder man forskellige links, Gitte anbefalede, at man læser brugervejledningen inden man begynder og så starter med de digitale arkiver. I det nederste højre hjørne af siden, sidder en lille ugle, den er god at bruge, når man skal finde rundt på siden og måske forske med arkivsøgning. Det er dog ikke så ligetil endda, man skal nemlig "købe" sig et abonnement for at kunne bruge siden, prisen blev ikke oplyst! Et alternativ er, at købe microkort, de kan købes for 5 kr. pr. stk. og det meste fra arkiverne findes på de kort, men i det lange løb, bliver det nok for dyrt?

En anden hjemmeside der med fordel kan benyttes er siden "Røtter". Her anbefales det også at læse brugsvejledningen grundigt igennem før man giver sig i

kast med de forskellige links på siden. Intet er gratis, så også her skal man af med penge for at bruge siden. "Genline" er også inde i billedet, men også her må der penge med.

På SSF's hjemmeside, er der oplysninger, der kan føre dig videre og hjælpe med www adresser.

I det hele taget en spændende aften. Det var en oplevelse at høre en "rigtig" slægtsforsker fortælle om egne oplevelser og måder at gøre tingene på. Gitte Høstbo's forskning har ført hende rundt i det svenske landskab. Hun har set steder, huse og ting der i tidligere tider har tilhørt eller blev lavet af et familiemedlem i tidernes morgen. En tur til Utah, USA er det også blevet til. Der var besøg på det enorme bibliotek, besøg på et arkiv med billeder af indvandrede for at opdage, at derimellem var der et billede af en ane. Der var også besøg på en kirkegård hvor Gittes bedsteforældre var begravet. Det er da utroligt hvad slægtsforskning bringer med sig og rejserne og oplevelserne er nok lige begyndt.

Besøget på Erhvervsarkivet 21. januar 2009

Det var en fin tur. Alt fungerede den dag vi ankom lidt spredt til arkivet i Århus, og efter kort tid, ankom lederen af arkivet, Arkivar Henrik Vedel, til stedet og fik os lukket ind.

Det var også Henrik Vedel, der viste rundt i det fornemme gamle hus. Henrik Vedel har været ansat på arkivet siden først i 70erne, først som studerende og efter 1980, som arkivar, så han vidste noget om hvad der stod på de 72 hyldekilometer. Det var ikke nemt at komme rundt i huset, der var småt med plads, men vi fik en grundig gennemgang af hvad hylderne indeholdt. Det var meget spændende og en enkelt fik da også noget konkret med hjem.

Medlemsmødet den 8. december 2008

Svend Erik Hansen havde bedt om medlemmernes 10 min.. I og med, vi tit har hørt og talt om mormonernes hjemmeside "Famili Search", kunne han godt tænke sig at fortælle vi andre, hvordan han gennem siden havde fået oplysninger om aner, der var udvandret til U.S.A.

Den aften Henning Bendner var og fortælle om de udvandrede, var han ligesom Svend Erik, inde på, hvordan navnene kunne ændre sig. Svend Erik havde også hittet en folketælling, gennem den kunne han så konstatere, at det var den rigtige person han havde fat i. Ydermere, havde Svend Erik også fundet frem til originale dødsattester. Det var ret spændende, for han havde lavet kopier af de ting han talte om, så vi med egne øjne kunne se resultatet på over head.

Museumsinspektør og arkivleder Harriet Hansen, Historiens Hus, Middelfart, fortalte derefter om "Museumsverdenen som jagtmark for slægtsforskere". Efter en kort præsentation af sig selv og sit arbejde i Middelfart, fik vi lov til, at få et indblik i museernes finurlige verden. Harriet Hansen havde valgt "kun" at fortælle om museet og lokalarkivet i Middelfart, fordi hun kunne se, at mange af de tilstedeværende var ofte på besøg der.

Hun begyndte med opstarten til Museet. Det hele begyndte med en stiftelse af "Middelfart Museumsforening" i 1918 – 19. I 1926, købte Middelfart kommune "Henner Friises Hus" som skulle huse museet. Det blev gjort i stand og ført tilbage til det oprindelige udseende og

kunne i 1929 slå dørene op for besøgende. Der var med tiden indsamlet mange ting til museet, så allerede i 1935 var huset fyldt op. Harriet Hansen havde flere billeder med af indsamlede effekter. En historie helt for sig selv, er det gamle køkken med dets inventar af gryder og potter. Det unikke her er, at man ved hvorfra tingene er kommet og hvem der tidligere har brugt dem. Der er dog en hage ved det, man må ikke opgave navnene på giverne, men må gerne oplyse om brugerne af tingene, derved kommer der ofte mange navne frem som kan bruges i den historie der følger tingene. Ligeså har museet en stor samling af tekstiler. For eksempel er der brudekjoler, de repræsenterer flere perioder og historier samt navne der kan knyttes til brugerne af kjolerne. En udstilling af damehatte findes også, med de samme historier, som, hvis man læser hvad der er berettet om de udstillede ting, kan finde frem til personer der måske har tilknytning til ens slægt. Finder man ud af det, er der også åbnet for den mulighed, at er der afleveret flere ting fra samme familie, kan det ved at henvende sig til museets personale i god tid før man kommer, få tingene at se. En stor hjælp er det, om man også har noteret sig det nummer hvorunder effekterne er arkiveret. Man går jo ikke lige hen og åbner en kasse og siger her er det, der skal tid til, at få de rigtige ting frem i god stand.

Det samme gælder for det lokale arkiv. Der ligger mange ting gemt på lagrene. Har man et specielt ønske, skal man henvende sig i god tid, også hvis det gælder oplysninger der relaterer til en bestemt person. Der har gennem årene været forskellige ledere af både museum og arkiv. Da begge dele ligger i samme hus og mange af effekterne kan høre til begge steder, har der gennem tiderne været problemer med hvor tingene nu hører til, det har været den siddende leder der har

bestemt det og de har jo alle deres mening om, hvordan man gør. Derfor kører man to forskellige registrerings programmer. Harriet Hansen viste os hvordan man gennem "Kulturarv Styrelsen"'s hjemmeside kan søge på ting der findes på de lokale museer og derigennem også få en mængde oplysninger.

Det var en rigtig spændende aften, lidt ud over det tema vi har vænnet os til.

Medlemsmødet den 12. januar 2009.

Per Sørensen, faglærer & danse- og musikforsker fra Kolding, berettede om "Danskerne i fest og glæde". For at gøre det hele lidt sjovere, havde Per sin ægtefælle Pia med, hun skulle sætte musik til nogle af elementerne i foredraget. Per Sørensen indledte med en opsummering af de årsager vi har til en festlighed.

I de ældre tider var der jo altid fest ved højtiderne. Ikke bare en aften hvor man samledes og hyggede sig, nej den gang foregik det over flere dage. Når vi har passeret 1. juledag, som jo er en af de dage hvor man "kommer hviledagen i hu og holder den hellig", så gik det ellers løs med sang og dans lige til "Hellig Trekonger". Vinteren var jo ikke den tid hvor man kunne lave noget i marken, man lavede huslige sysler, passede dyrene og skar brænde. Der skulle jo også laves forskellige tiltag til den tilstundende fastelavn. Påsken, Pinsen og Skt. Hans, det er alle dage med fester, hvor man på den tid holdt festen udendørs på de grønne arealer og så har dansen nok udviklet sig til en stille romance i krogene. Nogle af festerne har beviseligt været noget løsslupne. 1. november og 1. maj var også festdage. Man mødtes på de markeder der fandtes, de to datoer var de dage hvor man skiftede arbejdsplads, så markederne blev også brugt som en slags folkemarkeder, man solgte sig selv til en ny husbond.

Der var jo også andre dage med fest, tænk bare på bryllupper, fødsler og barnedåb for ikke at glemme et dødsfald. Var det et dødsfald, festede man jo ikke i den forstand, men de mange gæster skulle beværtet efter alle kunstens regler. Der findes optegnelser om hvordan trinene til de forskellige danse skal udføres, hvilke viser man synger til de mange kædedanse og meget meget mere. Der har jo til alle tider været viser i overleveringerne med en forsanger der kunne huske alle 100 vers.

Og spillemændene, de er et helt kapitel for sig. Det var folk der var udnævnt af kongen, de fik tildelt et område hvori de bestemte hvem der skulle spille hvor, man gik ikke lige hen og fandt en man gerne ville have skulle spille til ens fest, nej, det bestemte spillemændene? Som regel var det gamle militære musikere der var spillemænd, de kendte de gamle melodier og danse hvoraf mange er kommet med de polske soldater omkring 1660, som ud over at danse, hærgede og plyndrede så hele landsdele lå øde hen.

Datidens vigtigste dans var menuetten. Den blev første gang danset som en solo dans af Ludvig d. 14. i 1656, men straks efter brugt her i landet.

Det var først omkring 1750, at der begynder at dukke danske optegnelser op over danske danse. Med menuetten til "Elverhøj", Danmarks nationaldans i 1828, kom der "gang" i det.

Som en regel var det de højere samfundslag som udøvede de meget adstadiske danse, som ret hurtigt i en eller anden form fandt vej til borgerskabet.

Menuetten dances her af foredragsholderen med hustru.

Min hjælp fra Tønder Arkiv

Af Laila Køngerskov.

Jeg var rendt fast ved min mands oldefar. Han hed Sønke og var fra Risum Syd for Tønder. Jeg ringede til Arkivet i Aabenraa og fik svaret, vi har desværre intet derfra, først fra ca. 1750, men prøv ved arkivet i Tønder.

Det hele startede ved, at jeg ledte i nogle folketællinger fra Lindknud, Hvor min mand er fra og pludselig stod der Synge Kristian Sørensen. Jeg var ved at springe i luften af glæde og styrtede ud i haven til min mand. Vi havde ledt efter ham i 20 år.

Jeg kontaktede Aabenraa Arkiv, da jeg nu havde et fødested og årstal og derefter skrev jeg et brev til Tønder Arkiv. Efter 14 dage fandt jeg så hans død i Tjæreborg og sendte dette til Tønder. Der gik en måned og jeg hørte intet. Jeg tænkte bare en fødsel, kunne de vel finde eller svare på mit brev. Efter 3 måneder dumpede et brev ind. Det var hele slægten tilbage til 1750. Sønkes far var fra Tjæreborg, så dette måtte jeg selv finde.

Der var fødsel, vielse og død ved de personer som det var muligt at finde. Sønke er her nr. 1 og den sidste er nr. 56 som er trolovet i 1713 i Risum.

Grunden til, at jeg ikke kunne finde ham var, at han vandrede på vejen som blikkenslager og døde tidligt af tyfus. Det var et kæmpe arbejde som var værd at vente på.

En stor tak til Tønder Arkiv.

Hartkorn.

(Artiklen er nedtaget fra DIS-DANMARK's hjemmeside.

Hartkorn er et mål, der blev benyttet som grundlag for fastsættelse af skattebetaling. Hartkorn betyder "hårdt korn", d.v.s. rug og byg, i hvilke tidligere tiders skatter blev fastsat. 1 tønne hartkorn opdeles i 8 skæpper á 4 fjerdingkar á 3 album.

Historie

I den nærmeste tid før enevældens indførelse 1660 var det alm. at ligne skatterne efter gårdenes Landgildeafgifter. Til forståelse heraf skal anføres, at blandt de rettigheder, adelen i tidernes løb havde erhvervet sig, var også den, at der ikke uden dens samtykke måtte udskrives skat, og i tilfælde af skatteudskrivning blev det adelens sag at ligne skatterne mellem deres bønder. De allerfleste bønder var den gang fæstere under adelen, gejstligheden eller kronen. På godserne fandtes de såkaldte jordebøger, i hvilke var anført alle de ydelser, som hver fæstebonde skulle svare i brugsafgift til godsejerne. Disse afgifter, "Landgildeafgifterne", var af meget forskellig art; men for at kunne sammenligne dem valgte man 1 Td. Rug eller Byg = 1 Td. Hartk. — som værdienhed, i forhold til hvilken de andre afgifter vurderedes. Man har flere sådanne omsætningstabeller; som eks. skal nævnes nedenstående:

1 Td. Rug eller Byg = 1 Td. Hartk.

1 Td. Gryn eller Hvedemel = 2 Td. Hartk.

1 Td. Hvede eller Ærter = 1½ Td. Hartk.

3 á 4 Læs Enghø = 1 Skp. Hartk.

1 Td. Havre = ½ Td. Hartk.

1 Td. Humle = ½ Td. Hartk.

1 Td. Honning = 6 Td. Hartk.

12 Gæs = 1 Td. Hartk.

Således fik man altså gårdenes samlede landgildeydelse udtrykt i hartkorn, og efter dette hartkorn lignede godsejerne som sagt skatterne på deres bønder. Ved enevoldsmagtens indførelse 1660 mistede adelen sin indflydelse på skatte-ligningen, og det blev herefter regeringens sag at ligne skatterne på landets beboere. For nu at have en norm at gå efter, forlangte regeringen alle jordebøgerne eller afskrifter af disse indsendt, og på grundlag af det hartkorn, til hvilket de forskellige ejendomme var ansat i disse, udarbejdedes da den første samlede "matrikule" for hovedgårde, præstegårde, degnejorder o. a., der ikke svarede nogen landgildeafgift, blev ansat til hartkorn formodentlig efter et blot skøn. Hartkorn blev indført som skattegrundlag fra 1662-1664 og bestod i sin fulde udstrækning frem til skattereformen i 1903. Fra da af bortfaldt hartkornsskatten efterhånden. For statens vedkommende skete det allerede i 1904, og kommunerne gik gradvis over til ejendomsskyld, således at hartkornsskatterne var helt forsvundet i 1925.

Matrikulering på landet

Landgilden, som var fæstebøndernes afgift til godsejerne, var de fleste steder blevet indført som afgiftssystem op gennem middelalderen. Landgilden blev betalt som naturalier fra fæstebøndernes produktion, f.eks. som høns, gæs og korn. Størrelsen af landgilden blev ikke fastlagt ud fra gårdens produktion; men var i højere grad et resultat af godsejerens forgodtbefindende.

Ved enevældens indførelse i 1660 var staten næsten bankerot, og Frederik III havde behov for øgede skatteindtægter. Adelen og godsejerne blev samtidig frataget deres ret til at udskrive skatter, og staten havde herefter behov for at etablere et ensartet skattegrundlag. Dette førte til en central registrering af alle jorder i de såkaldte matrikler, hvor hver enkel ejendom blev registreret.

For at kunne sammenligne betalingen af forskellige typer af naturalier i landgilderne opstod der en fast værdienhed, som alle naturalier kunne henføres til – nemlig værdien i tønder hartkorn.

En matrikel er således en fortegnelse over en ejendoms jordtilliggende, dens ejer og bruger samt den helt centrale angivelse af hartkorn, der dannede grundlag for den efterfølgende påligning af skatter. Op igennem tiden blev hartkorn vurderingen forbedret fra en simpel omregning af landgildens naturalier til en udmåling af alle loddernes arealer koblet til en vurdering af hvert enkelt lods bonitet med henblik på at opnå en ensartet vurdering af ejendommene i forhold til, hvad de kunne give i udbytte til deres ejere eller brugere. Der er således en klar linie fra hartkorn frem til vor tids ejendomsvurderinger i pengebeløb som grundlag for ejendomsskatter og grundskyld, der erstattede hartkornskatterne i starten af 1900-tallet.

Kommissionsmatriklen i 1662

I henhold til kongeligt reskript af 17. december 1660 skulle Kammerkollegiet afgive betænkning om en matrikel over alle kongens og andres ejendomme i Danmark. Betænkningen dannede grundlaget for den første matrikulering af de danske jordejendomme i 1662. Denne matrikel benævnes Kommissionsmatriklen. Grundlaget for matriklen var godsernes jordebøger, der angav afgifterne fra fæsterne, under ét kaldet landgilde. Landgilden blev omregnet til tønder hartkorn, d.v.s. tønder byg eller rug. Matrikelprotokollen indeholder oplysninger om hver jordejendoms ejer, bruger (fæster), størrelse, landgilde samt hartkorn. Kommissionsmatriklen blev kasseret allerede i 1663.

Amtstuematriklen i 1664

Ved Skattekommerordre af 26. november 1663 blev det pålagt amtmænd og amtsskrivere at udarbejde en ny matrikel og jordebog over jordgodset. Materialet skulle indsendes til Rentekammeret inden udgangen af februar 1664 og dannede sammen med Kommissionsmatriklen af 1662 grundlaget for Amtstuematriklen. Matrikelprotokollen er opbygget på samme måde som Kommissionsmatriklen fra 1662. Den indeholder herreds-, sogne- og byvis oplysninger om navne på jordens

ejere, brugere og fæstere, den landgilde, som de betalte, samt hvad det blev regnet for i tønder hartkorn. Amtstuematriklen er bevaret for størstedelen af Danmark.

Christian V's matrikel (Landmålingsmatriklen) i 1688

Efter skrivelse af 10. juli 1680 indsendte amtmændene en serie ekstrakter af amtstuematriklen fra 1664 til Rentekammeret. Disse ekstrakter dannede forarbejdet til Landmålingsmatriklen, også kaldet Christian den 5's matrikel, der blev udarbejdet frem til 1688, hvor den trådte i kraft. I Christian V's matrikel blev jordejendommenes skatteevne ansat gennem opmåling af jorderne og vurdering af disses produktionsevne og udbytte.

Opmålingsprotokollen behandler hver by for sig. Til hver by hørte tre eller flere vange eller bymarker, der hver især behandles særskilt. Inden for hver vang opmålte de enkelte åse, og åsene anføres med navn på den person, som havde brugsretten samt agrenes mål og jordens taksering.

I ekstraktopmålingsprotokollen anføres det samlede areal for hver ejendoms agerjorder. Markbogen er en fællesbetegnelse for opmålingsprotokollen og ekstraktopmålingsprotokollen. Modelbogen/beregningsprotokollen er indrettet herredsvis, og de enkelte jordejendommers areal er beregnet i kvadratalen og sat i hartkorn efter en given skala i forhold til jordernes bonitet.

1844-matriklen

Den 16. maj 1804 godkendte kongen Rentekammerets plan for udarbejdelsen af en ny matrikel på landet. Opmålingsarbejdet blev færdigt i 1822. Ved forordning af 24. juni 1840 blev den nye matrikel stadfæstet; men trådte først i kraft den 1. januar 1844. Matriklen 1844 er grundlaget for den nuværende matrikulering af jorder på landet.

Baggrunden for 1844-matriklen skal ses i lyset af udskiftningen i slutningen af 1700-tallet, som medførte en omfattende ændring af jordejendommenes struktur. Som i 1688-matriklen opdeltes matrikuleringsarbejdet i opmåling, bonitering (vurdering af jorden) og hartkornsansættelse. Jorderne blev i 1844-matriklen vurderet i henhold til en 24-trins skala – den bedste jord fik takst 24.

Referencelokaliteten for takst 24 er beliggende i Karlslunde mellem Roskilde og Køge. I forhold hertil blev hvert jordstykke vurderet, således at fede jorder blev vurderet med en høj takst, mens magre jorde blev takseret lavt.

I sogneprotokollen/beregningsprotokollen angives hver jordejendoms forskellige jordstykker med deres areal i kvadratalen samt ejer og brugernavne. Matrikelprotokollen er et uddrag af sogneprotokollen/beregningsprotokollen. Den medtager ejer- og brugernavne, nyt matrikelnummer samt gammelt og nyt hartkorn. Udformningen svarer til matrikelprotokollen fra 1688.

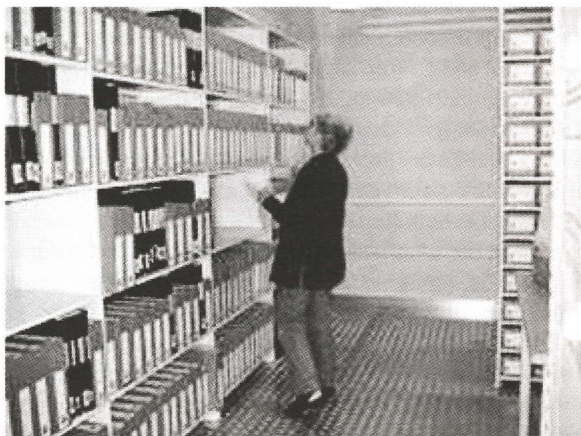
Arkivalier

1664-matriklen findes i Rentekammerets arkiv på rigsarkivet.

1688-matriklen findes i Rentekammerets arkiv på rigsarkivet.

1844-matriklen findes i Kort & Matrikelstyrelsen.

Selvbetjeningsmagasin på Rigsarkivet

Samlet arkivoversigt

I selvbetjeningsmagasinet vil man blandt andet kunne finde følgende originale arkivalier:

- Folketælling 1930 (hele Danmark)
- Folketælling 1925 (kun København med Frederiksberg og Gentofte)
- Slesvigske folketællinger 1769-1860
- Holstenske folketællinger 1803-1860
- Ostindiske folketællinger 1834-1840
- Færøske folketællinger 1801-1930
- Grønlandske folketællinger 1834-1911
- Indfødsretskartotek 1776ff
- Skattemandtal for København 1743 og 1762
- Ansøgningskemaer for erindringsmedaljer fra de slesvigske krige 1848-1850 og 1864
- Nyboders husbøger 1732-1922
- Personalialia fra Holmens Chef og Orlogsværftet 1770-1880.
- Den kongelige Fødsels- og Plejestiftelse: Udsætterprotokoller 1804-1918 og Hovedprotokoller fra Afd. A og B 1774-1925.

Af håndbøger opstilles

- Kraks vejviser for København 1854-1998.

Af mikrofilm vil man kunne finde

- Film af amsregnskaber 1660-1848 (M 18.898- 20.021, M 37.001-38.000 og M 42.001-43.151).

Nyanskaffelser til Biblioteket.

Følgende bøger er for nyligt indkøbt til foreningens bibliotek, som kan ses med alle bøgerne på vores hjemmeside:

517 Vends årbog 2008

518 Husker du vor skoletid? - Klassebilleder i 100 år

519 Reformationen i Danmark (Gengivelser af aktstykker og breve). 1936. I

520 Geheimarkivet (Gengivelser af aktstykker og breve). 1939. II

521 Danske adelsbreve fra tiden indtil 1660. 1953. III

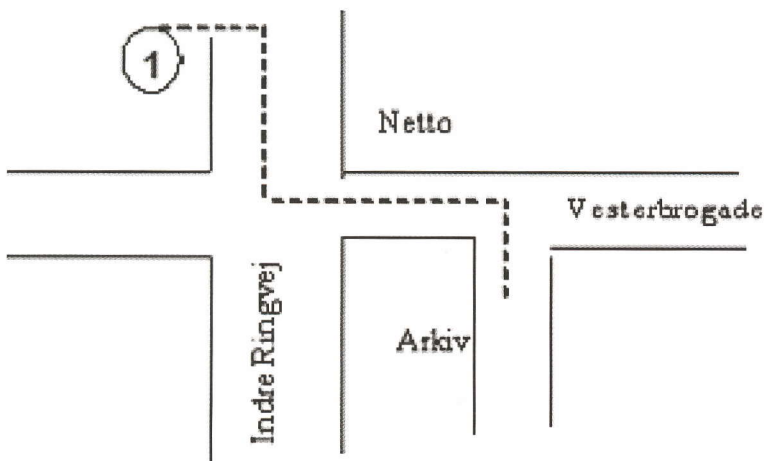
522 Skattekbogen 1919-1935 Fredericia By (12 stk. hefter).

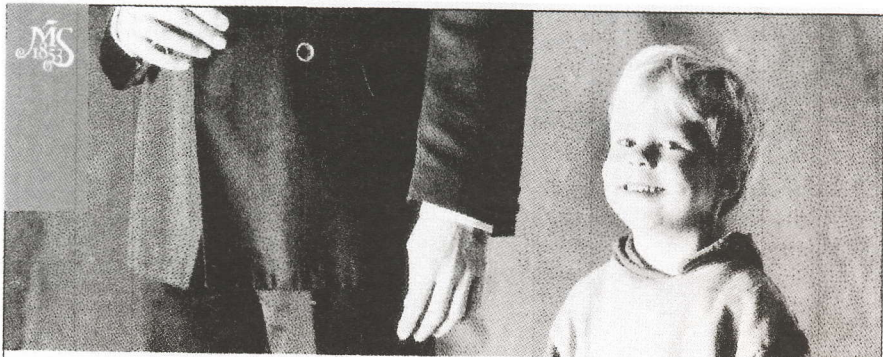
WEB adresser.

Nye og gode WEB adresser vil fremover blive vist her på siden, ligesom de vil blive vist på vores hjemmeside <http://www.trekanten.webbyen.dk>. For de medlemmer der ikke har en PC findes der adgang til en PC på Lokalarkivet.

Parkeringsmuligheder.

Ved arkivet er der kun få parkeringspladser. Derfor henvises der til at parkere ved posthusets postboks-afhentning (1), som vist på skitsen.

Nogen skal jo gi' dig et pengeinstitut i øjenhøjde

Ring og få en aftale.
Hos os eller hos dig.
Et møde er helt uforpligtende.

 **MIDDELFART
SPAREKASSE**

- vi har overskud til dig

Middelbart afdeling
Algade 69
5500 Middelfart
Telefon 64 22 22 22
www.MidSpar.dk

MV-TRYK a/s

Værkstedvej 28 · Postbox 68 · 5500 Middelfart

Tlf. 64 41 15 62 · Fax 64 41 17 29

Info@mvtryk.dk